

Література

1. Дубнов С.М. Краткая история евреев / С.М. Дубнов. – РнД.: Феникс, 2000. – 572 с.
2. Евреи и еврейство / Ред. Р. Нудельман. – Иерусалим: Гешер Алия, 1991. – 388 с.
3. Еврейская мысль сквозь века. Ч. 3 / Ред. Л. Чернова. – Днепропетровск: Ин-т политики и этнонациональных исследований, 1999. – 203 с.
4. Зецкер Д.М. Еврейский народ / Д.М. Зецкер. – Х.: Тарбут Лаам, 2004. – 295 с.
5. Кац Я. Евреи в средневековой Европе / Я. Кац. – Иерусалим.: Библиотека – Алия, 1994. – 323с.
6. Марковская З. И. Шнеур Залман как создатель этико-философской концепции восточно-европейского хасидизма / З. И. Марковская // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв / М-во освіти і науки України, Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв; гол. ред. В. Я. Даниленко. – Х., 2009. – № 11. – С. 75.
7. Росман М. Главы из истории и культуры евреев Восточной Европы. Ч. 3-4 / М. Росман. – Тель-Авив.: Издательство Открытого университета, 1995. – 330с.
8. Социальная жизнь и социальные ценности еврейского народа / Ред. Г.С. Метро. – Иерусалим.: Алия, 1977. – 516 с.
9. Цывкин В. Иерусалим и евреи в древности и ныне – 3000 лет / В. Цывкин. Иерусалим.: "Содействие паломникам и изобретателям", 2000. – 365 с.
10. Шолем Г. Основные течения в еврейской мистике. Т. 2 / Г. Шолем. – Иерусалим.: Библиотека – Алия, 1989. – 234 с.
11. Электронная еврейская энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eleven.co.il>.
12. Эттингер Ш. Очерк истории еврейского народа / Ш. Эттингер. – Иерусалим: Библиотека – Алия, 1994. – 859 с.

References

1. Dubnov S.M. Kratkaiia istoriia evreev / S.M. Dubnov. – RnD.: Feniks, 2000. – 572 s.
2. Evrei i evreistvo / Red. R. Nudel'man. – Ierusalim: Gesher Aliia, 1991. – 388 s.
3. Evreiskaia mysl' skvoz' veka. Ch. 3 / Red. L. Chernova. – Dnepropetrovsk: In-t politiki i etnonatsiona-l'nykh issledovani, 1999. – 203 s.
4. Zetsker D.M. Evreiskii narod / D.M. Zetsker. – Kh.: Tarbut Laam, 2004. – 295 s.
5. Kats Ia. Evrei v srednevekovoi Evrope / Ia. Kats. – Ierusalim.: Biblioteka – Aliia, 1994. – 323s.
6. Markovskaia Z. I. Shneur Zalman kak sozdatel' etiko-filosofskoi kontseptsii vostochno-evropeiskogo khasidizma / Z. I. Markovskaia // Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Khark. derzh. akad. dyzainu i mystetstv; hol. red. V. Ya. Danylenko. – Kh., 2009. – № 11. – S. 75.
7. Rosman M. Glavy iz istorii i kul'tury evreev Vostochnoi Evropy. Ch. 3-4 / M. Rosman. – Tel'-Aviv.: Izdatel'stvo Otkrytogo universiteta, 1995. – 330s.
8. Sotsial'naia zhizn' i sotsial'nye tsennosti evreiskogo naroda / Red. G.S. Metro. – Ierusalim.: Aliia, 1977. – 516 s.
9. Tsyvkin V. Ierusalim i evrei v drevnosti i nyne – 3000 let / V. Tsyvkin. Ierusalim.: "Sodeistvie palomnikom i izobretateliam", 2000. – 365 s.
10. Sholem G. Osnovnye techeniia v evreiskoi mistike. T. 2 / G. Sholem. – Ierusalim.: Biblioteka – Aliia, 1989. – 234 s.
11. Elektronnaia evreiskaia entsiklopediia [Elektronnyi resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.eleven.co.il>.
12. Ettinger Sh. Ocherk istorii evreiskogo naroda / Sh. Ettinger. – Ierusalim: Biblioteka – Aliia, 1994. – 859 s.

УДК 141.78:7.038.6

Сухина Ольга Володимирівна

аспірантка кафедри культурології та інноваційних культурно-мистецьких проєктів,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
e-mail: olgavsukhyina@gmail.com

ІМПЛОЗІЯ КУЛЬТУРИ У СИМУЛЯТИВНИХ ВИМІРАХ ПОСТМОДЕРНУ

У статті досліджено явище імплузії культури у симулятивних вимірах постмодерну. Воно оприявнює себе за умови загостреного відчуття фіктивності довколишнього знакового простору, який давно втратив зв'язок з реальністю і нині породжує уявлення про тотальну симуляцію, яка стала загальним світовідчуттям сучасної епохи. Доведено, що імплузія є особливим типом світовідчуття, що свідчить про неоміфологізацію світу засобами екранної культури, внаслідок чого відбувається підміна реальності віртуальним симулякром.

Ключові слова: імплузія культури, постмодерн, симулякр, неоміфологізація, екранна культура.

Сухина Ольга Владимировна, аспирантка кафедры культурологии та инновационных культурных проектов, Национальная академия руководящих кадров культуры и искусства

Имплозия культуры в симулятивных измерениях постмодерна

В статье исследовано явление имплузии культуры в симулятивных измерениях постмодерна. Оно проявляет себя в условиях обостренного ощущения фиктивности близлежащего знакового пространства, которое

давно втратило зв'язок з реальністю і в наше час породжує уявлення про тотальну симуляцію, яка стала загальним світовідчуттям сучасної епохи. Доказано, що імплізія є особливим типом світовідчуття, яке свідчить про неоміфологізацію світу за допомогою екранної культури, в результаті чого відбувається зміна реальності віртуальним симулятором.

Ключові слова: імплізія культури, постмодерн, симулякр, неоміфологізація, екранна культура.

Sukhina Olga, Postgraduate, the cultural studies and innovative cultural projects chair National academy of the managerial staff of culture and arts

Implosion of culture in the simulation measures of postmodern

In the article the phenomenon of cultural implosion in the simulation measures of postmodern is explored. This phenomenon appears in the conditions of intensive perception of fictitious nature of the sign space which had lost the reality and it bears now the impression of the total simulation that has become a general perception of the world in the modern era. Regarding this fact the necessity of research of the reasons and cultural simulative mechanism has become an important demand. Nevertheless, the theoreticians of postmodern such as G. Deleuze, J. Baudrillard, G. Bataille, J. Derrida, J.-L. Nancy, M. McLuhan, J. Lacan, M. Blanchot, J.-F. Lyotard, J. Kristeva have been studied this phenomenon, and the problem of simulation remains in the culture of postmodern a question of an urgent importance.

The term "implosion" is translated from English as "vybuh" and it is directed inside. We can find the culturological reception of the implosion in the works of M. McLuhan, J. Lacan, G. Deleuze, J. Baudrillard, J. Derrida, J.-L. Nancy, M. Merleau-Ponty, and also N. Mankovska, O. Degtiarova, S. Grofa, K. Raslogova, B. Boruhova, O. Chulkov, V. Bosenko etc. They have extended the etymological meaning of the phenomenon "implosion", creating its explicative field that remains the basis for discussion. The implosion is presented in the works of M. McLuhan and J. Baudrillard as a non-classical type of aesthetic perception that has appeared as a result of transmission of cultural symbols by means of mass media artifacts. According to surveillance of M. McLuhan the electronic means of communication, which are able to deliver the information with speed of lightening, creates the effect of the explosive compression of not only information itself but also of space and time. It is notable that M. McLuhan appeals to L. Kerroll who has a new perception of space and time of the electronic era. The concept of L. Kerroll has become the basis of G. Deleuze's philosophy. G. Deleuze had read in the works of L. Kerroll about terrible "battle of depth" in which the things are totally broken and these things explode us from the inside. G. Deleuze appealed in the work "Marsel Proust and signs" to the art as to the highest form of being, he considered it as a space which contains all times and all forms. This is a space of imaginations and dreams, hallucinogenic visions where time is not only slackening the rhythm, but also changes the vector of its direction.

Postmodern art pays attention not by chance on the changed states of consciousness, drugs and psychedelic cultures. G. Deleuze's concept of time plurality is outlined in the works of Serbian writer M. Pavych. G. Deleuze explored the cooperation of actual and virtual things on the example of the mirror palace from the movie "Lady from Shanghai" by Orson Uells. It is important that the verges of crystal are distorting mirrors which divide the image into two parts, and it stays in the constant pursuit for itself. Being as a symbol of other existence the mirror shows its range and makes the cooperation and interpenetration possible in the world. The mirror images are the bearers of plural meanings. The researches of M. Bakhtin, S. Kierkegaard, J. Lakan, M. Merleau-Ponty, V. Foucault are concentrated on the perception issue of mirror image. The metaphor of mirror actualizes the culturological discourse of O. Degtiarova who analyses the phenomenon of "mirror imperative" and also historical and philosophical researches of B. Boruhov, O. Chulkov, A. Losev. Implosiveness is typical for mirrors, they absorb everything what can be reflected. Therefore, the things and people are the objects of one level and according to it, everything is served for absorption.

The culture of postmodern, using different mystifications, confabulated the mirror cover, transforming it into phenomenon of screen. That is why, nowadays, the term screen culture is ingrained in the culturology, and that means a complex of characters, created by the law of myth. It offers a new system of cultural coordinates in which the accepted reality is constructed and the adapting of new proposals of informative society had been taken place. As a result the personal ranges are vanished and the spiritual orientations are defined by the range of screen.

According to K. Razlogov, the effect of reality of audiovisual character becomes a tool for global adulteration because new forms of screen communication simulate our psychological processes, breaking into our world and making influence on mental structures. J. Baudrillard had spoken about implosive violence which emerged on the global structure of goals demolition and stipulated by excessive social compression. According to J. Baudrillard the implosion can stipulate bad consequences as revolution because of simulation, the agonized reality blocks up the postreality that offers survival among broken pieces of culture.

Thus, the recipient of the modern culture gets into aesthetic and cultural trap of implosion that develops the strategy of substitution, imitation, simulation. The implosion transforms unrecognizably the usual social connections, ensuring the triumph of the sign culture. It is a special type of world perception that affirms neomythologisation of the world by the means of screen culture. As a result the substitution of the reality had taken place by the virtual simulacrum.

The results of the research give deeper understanding of implosion, encourage creation of the appropriate reflexive space for overcoming of the modern social and cultural crisis. It is important to speak about an urgent demand of life-asserting creative work in order to preserve personal identity and self-realization in the space of national culture.

Key words: implosion of culture, postmodern, simulacrum, neomythologisation, screen culture.

Загострене відчуття фіктивності довколишнього знакового простору, який давно втратив зв'язок з реальністю, нині породжує уявлення про тотальну симуляцію, яка стала загальним світовідчуттям сучасної епохи. Метафори "матриці буття", "кінця історії" та "кінця культури" сьогодні, як ніколи, набули особливого поширення. З огляду на це стає зрозумілою потреба з'ясування причин та культурного механізму симуляції (від "симулякр" (з лат. Simulacrum, Idola, Phantasma), буквально видимість чи подоба, вживається для опису ідеальної моделі (оригіналу), яка породжує копії, що однаковою мірою претендують на роль оригіналу). Симулякр спричиняє метафізичне головокружіння, позаяк руйнує привілейовану точку зору на речі і на будь-яку ієрархію. Він діє подібно до "діонісійської машини", котра продукує фантами, які є симуляцією. Сутність симулякра, який заперечує і оригінал, і копію, полягає у вічному становленні, розходженні, розбіжності у самому собі. Попри те, що це явище, здавалосьь

би, вичерпно досліджено у працях теоретиків постмодернізму Ж. Дельоза, Ж. Бодрійяра, Ж. Батая, Ж. Дерріди, Ж.–Л. Нансі, Г.М. Маклюєна, Ж. Лакана, М.Бланшо, Ж.-Ф. Ліотара, Ю.Крістєвої та ін., проблема симуляції у культурі постмодерну залишається актуальною.

Термін "implosion" перекладається з англійської як вибух, скерований всередину. Культурологічну рецепцію явища імплзії знаходимо у працях Ж. Бодрійяра, М. Мерло-Понті, Ж. Лакана, Г.М. Маклюєна, М. Фуко, Ж. Дельоза, Ж.–Л.Нансі та ін., а також Н.Б.Маньковської, О.А. Дегтярьової, С. Грофа, К. Е. Разлогова, Б.Л. Борухова, О.А. Чулкова, В.О. Босенка тощо, котрі значно розширили етимологічну версію цього поняття, створивши його розлоге експлікативне поле, яке не перестає бути дискусійним.

Відкритість цієї проблеми і обумовила мету нашого дослідження – проаналізувати явище імплзії культури у симулятивних вимірах постмодерну.

Зауважимо, що у дослідженнях Г.М. Маклюєна та Ж. Бодрійяра імплзія постає як неklasичний тип естетичного сприймання, що виникає внаслідок трансляції культурних смислів через екранні артефакти. За спостереженням Г.М. Маклюєна, електронні засоби комунікації, які здатні блискавично передавати будь-яку інформацію, створюють ефект вибухового стиснення не тільки самої інформації, а й простору та часу. Свою епоху дослідник називає епохою тривоги, що викликана електронним стисненням "Математична або числова безкінечність є прикладом того, як засоби комунікації видозмінюють нашу чуттєву сферу. Так людина стає репродуктивним органом технологічного світу" [9, 133]. Реципієнт, включений в систему екранної комунікації, переживає афекти, які не тільки структурують його емоційно-чуттєвий досвід, а й цілеспрямовано коригують світоглядні настанови та орієнтири. Екранна комунікація, що розгортається з допомогою мультимедійних технологій, є активно включеною у процес естетичного виробництва. Маклюєн вважає, що всі засоби масової комунікації так чи інакше є розширенням наших тіл і почуттів. І якщо ми у своєму досвіді звичним способом перетворюємо одне почуття в інше, то чи має викликати подив те, як винесені назовні почуття або технології повторюють процес перетворення однієї форми в іншу. У їхньому світлі і таємнича потреба натовпів у розширенні та зовнішній діяльності, і великі накопичення багатств стають речами одного і того ж плану. Адже "гроші і числа насправді є технології, що виносять назовні здатність споглядання і хапальну здатність руки. Бо тільки тоді ми проглядаємо у численних множинах (хай то маси людей, нагромадження цифр чи накопичення грошей) одну і ту ж актуальну магію хапання і поглинання" [9, 134].

Прикметно, що Маклюєн апелює до Л. Керролла, у котрого народжується нове відчуття простору і часу електронної епохи. Це надзвичайно важливо усвідомити хоча б з огляду на те, що твір Л. Керролла з його мовними іграми, підсвідомими імпульсами, мінливим царством хаосу і свавілля органічно вмонтований у контекст постмодерної культури, котра до неможливого стискає свій просторово-часовий континуум. Невипадково логіка творів Л.Керролла стає також базою філософії Ж. Дельоза. У творі Л. Керролла Ж. Дельоз прочитує жажливий "поєдинок глибин", у якому речі ламаються вщент і підривають нас зсередини. Згідно з Ж.Дельозом, "на глибині все жажливе, повний абсурд" [6, 38].

Варто підкреслити, що глибина як топологічне поняття у Ж. Дельоза постає корелятом і виявом часовості. Синоптичний (часовий) синтез багатоманітності заданий просторовими характеристиками чуттєвого явища. Таким чином *extensum* є "розтягуванням чуттєвості у часовому синтезі, де час згортається у просторовій конфігурації розмаїтих відчуттів так, що "інтенсивність, яка запаковує дистанції, виражається у просторі, а простір розпаковує, ектериоризує і гомогенізує ці дистанції", у зв'язку з чим глибина сутнісно включена у перцепцію простору, вона являє собою генетичний вимір синтезу. "Глибина є інтенсивністю буття і навпаки. Із цієї інтенсивної глибини, цього *spatium*, виникають одночасно *extension* и *extensum*, *qualitas* и *quale*" [8, 281-282]. А відтак "глибина" постає не протяжністю, а складкою, синтезом самої чуттєвості, який дорівнює становленню розмаїття. Відмінності окремих елементів чуттєвого розмаїття імпліцитно згорнуті у цілісному образі предмета. У праці "Марсель Пруст і знаки" Ж.Дельоз апелює до мистецтва як найвищої форми буття, вважаючи його таким простором, який вміщує у собі усі часи й усі форми. Згідно з Ж.Дельозом мистецтво є світом чистих сутностей, звідки творець черпає ідеї розмаїтих форм, трансформуючи їх у мову власного мистецтва – літературний текст, музичний чи будь-який інший твір, що народився внаслідок зіткнення художника із цим світом, що являє собою простір фантазій та сновидінь, галюциногенних візій, де час не тільки уповільнює свої ритми, він навіть змінює вектор свого руху – повертається, зупиняється, обганяє себе із блискавичною швидкістю, породжуючи зовсім нові виміри, у хаотичному неспокої наштовхується на них, перетинається з ними, створюючи ілюзію штучної безкінечності, плинної вічності, у якій все незмінно циркулює і повертається до себе. У цьому просторі щезає лінійність, а також дихотомія між частиною і цілим, існуванням та його відсутністю, реалізується ідея одночасного і рівноправного стану різних реальностей, а якщо суб'єкт потрапляє в одну із них – то це чиста випадковість або варіант "мовної гри". Тут не діють ніякі фундаментальні закони, усе вірогідно-віртуальне.

Невипадково постмодерне мистецтво небаїдує до змінених станів свідомості, до наркотиків і психоделічної культури, де учасник ЛСД-сеансу може почувати себе одночасно "одиночною клітиною, ембріоном і галактикою, і ці три стани можуть виникати одночасно або по черзі" [4, 34-39]. Постмодернізм також активно експлуатує давньосхідні вчення про життєвий коловорот та ідею вічного переродження, що звернені до нелінійної темпоральності. "Час у собі самому, – говорить Ж. Дельоз, – множинність" [7, 42]. Вона реалізує себе у мистецтві, яке може повернути втрачений час, який деформує

живі істоти і руйнує створене. Віднайдений час здобувається у глибинах втраченого, у ньому живе образ вічності. Її печать художник покладає на мистецтво, яке являє собою множинність знаків, що існують у відповідній комбінаториці. Вона співвідноситься із часовими лініями, помножуючи їх. Дельозівський варіант часової множинності достотно реалізований у творчості сербського письменника М. Павича. Його цикл семи новел "Сім смертних гріхів", який фактично створений за аналогією до однойменної картини Ієроніма Босха, експлікує метафору віднайденого часу: "Твій сон подібний до ріки, яка плине тільки уночі, коли ти спиш. У кінці життя ця ріка твого сну увіллється у море усіх снів всесвіту, у море, яке чекає її біля гирла, у місці її входження. Ось тут ти і повинен вловити момент, коли під час твого сну сни зупиняються. Тоді сон стає подібним до спокійної застоюної води, і це допоможе тобі навчитися пливти уверх за течією сну. Так зоночі ти можеш підніматися проти течії твоїх снів до їхнього джерела і зберегти хоч трішки часу. І, врешті, у тебе виявиться на рік чи два більше, аніж ти прожив би без цього" [13, 36].

Взаємодію актуального та віртуального відстежує Ж. Дельоз на прикладі дзеркального палацу із фільму "Дама із Шанхаю" Орсона Уеллса, у якому режисер створює "ідеальний образ-кристал, у якому помножені дзеркала позбавили актуальності двох героїв, котрі знову можуть нею оволодіти, розбивши дзеркала і один одного" [5]. Треба сказати, що подібні образи-кристали використовували режисери Тарковський, Фелліні, Вісконті та ін. Важливо, що грані кристалу – це криві дзеркала, що роздвоюють образ, який перебуває у постійній погоні за собою.

Дзеркало або ж лабіринт дзеркал, руйнуючи цілісність світу та відсилаючи до несправжньої реальності, є провідником у вигадливий віртуальний вимір. Виступаючи символом інобуття, дзеркало виявляє свою межу і уможлиблює взаємодію та взаємопроникнення світів. Поняття стадія дзеркала є терміном психоаналітичної теорії Ж. Лакана, у контексті якої ним позначено етап розвитку дитини віком від шести до вісімнадцяти місяців. У роботах пізнішого періоду цей термін вживається автором на означення структури суб'єктивності або парадигми уявного. У статті "Дзеркала" У. Еко [15] доводить, що відображення у дзеркалі чи його образи і навіть дзеркало як предмет володіють різними семіотичними потенціями. І попри те, що відображення у дзеркалі, згідно з У. Еко, не є знаком стосовно відображуваного об'єкта, то дзеркало як таке може слугувати знаком будь-якого іншого предмета чи явища.

У працях Ю.М. Лотмана досліджено семіотичні потенції феномена дзеркальності. Дзеркальні відображення постають носіями множинних значень. Дослідження М.М. Бахтіна, С. К'єркегора, Ж. Лакана, М. Мерло-Понті, М. Фуко центровані проблемою сприймання дзеркального відображення. Метафора дзеркала актуалізує культурологічний дискурс О.А. Дегтярьової, яка аналізує поняття "дзеркального імперативу", а також історико-філософські пошуки Б.Л. Борухова, О.А. Чулкова, А.Ф. Лосева. В іграх дзеркала уява подвоює і відображає, відкидає і ототожнює і водночас робить розрізнення й оперує уподібненнями. "Усе це поверхові ефекти, які приховують дуже тонкі диференціальні механізми символічної думки" [7, 153], – стверджує Ж. Дельоз. Так чи інакше уявне визначається грою дзеркала. Дзеркало є і своєрідним засобом творення тексту, постаючи у різних модальних проявах – як часових, так і просторових.

Наприклад, у М. Павича діряве дзеркало є образом, що зазнає безкінечних повторень у найрізноманітніших контекстах, причому дірка знаходиться у самому центрі, викликаючи алюзії з чорною дірою, що все поглинає. Відтак, дзеркало є далеко не звичайна деталь інтер'єру. З останньої розповіді автора ми отримуємо інформацію про те, що колись дзеркало було годинником, а на місці дірки була вісь, навколо якої крутилися стрілки. Тепер довкола неї кружляє час. Окрім цього, діра слугує входом у подієвий світ твору, навіть сам читач може стати його героєм. Діра так само маскує воронку між реальним та віртуальним, що утворилася внаслідок дзеркального дублювання. Вона вбирає у себе звуки обох світів, а тому реальність – не більше, ніж ілюзійний ефект дзеркальної гри.

Таємниця дзеркала хвилює і героя роману Х. Мураками "Погоня за вівцею", котрий, розмовляючи у вітальні з Чоловіком-Вівцею, що сидить у кріслі і в задумі поглядає на сніг за вікном, намагається знайти його у дзеркалі, в якому відображається вітальня. "У порожній вітальні я побачив тільки меблі. У дзеркальному світі я залишився сам-один" [11, 58]. Порожній простір фіксує деформацію часу, яку тільки підсилює дзеркальна поверхня. Дзеркалам властива імплізивність – вони вбирають, втягують у себе все, що може у них відобразитися. А відтак, речі і люди стають об'єктами одного рівня, відповідно до якого усе призначене для поглинання.

Культура постмодерну, вдаючись до найрізноманітніших містифікацій, міфологізувала дзеркальну поверхню, трансформувачи її у поняття екрану, у зв'язку з чим нині у культурології утвердився термін екранна культура, що являє собою сукупність образів, створених за законами міфу. На думку П.К. Огурчикова, "магія екрану породжує нову міфологію" [12] і сама є її проявом. Вона пропонує абсолютно нову систему культурних координат, у якій конструється прийнятна реальність і відбувається адаптація до нових пропозицій інформаційного суспільства. Внаслідок цього стираються особистісні грані, а духовні орієнтації окреслюються межею екрану. П.К. Огурчиков виділяє три типи екранної міфології, серед яких: віртуальна міфологічна мегареальність, міфологічна реальність психічно хворої людини, що, на нашу думку, вкладається у контекст шизоаналізу, а також міфологія всесилля і всемогутності, що, безумовно, експлуатує усі інваріанти его, маскуючи маніпуляцію підсвідомими чинниками, значною мірою прирівнюючи людину до речі. Еклектично-мозаїчний культурний простір з його все-

загальним релятивізмом та синкретизмом світовідчуття провокує появу поняття нової архаїки, вибудованої на ідеї циклічності, яка структурує міфологічну свідомість. Неоміфологізм не тільки запозичує і транслює древні міфологічні сюжети та мотиви, створюючи власні світи та образи, а й постає важливим інструментом, з допомогою якого структурується художній простір, що стає симулякром міфологічного. Внаслідок цього "міф прочитується як фактична система, залишаючись насправді системою семіологічною" [1, 257]. А відтак продукти міфотворчості використовуються для позначення реальності, а не для її зображення.

Сучасний неоміфологічний вимір екранної культури центрований Еросом, лібідозною енергією якого насичена віртуальна реальність. Вона являє собою змодельований за допомогою електронних засобів динамічний континуум, що на рівні сприймання ототожнюється з реальністю, яку можна модифікувати відповідно до власних цілей та настанов, вільно проникаючи у кіберпростір в образі свого електронного двійника. Ця складна психотехногенна система активно експлуатує людську сенсоріку, пропонуючи як зовнішні подразники, так і можливі способи реагування на них. Прикметно, що організація віртуального існування здійснюється за законами мистецтва, яке здатне впливати на ментально-психічну структуру особистості, суттєво видозмінюючи її. Як свідчить Н. Маньковська, це призводить до розмивання почуття естетичної дистанції, унаслідок чого "виникає спокуса утопічно-деміургічних проєктів, пов'язаних із прозорістю меж між справжнім та альтернативними світами" [10, 325].

Віртуальна реальність є такою, в якій речі немовби проковтують свої дзеркальні відображення, а, "проковтнувши свої дзеркала", стають прозорими для самих себе. Вони вписані тільки в екрани, на горизонті яких реальність щезає разом із образами. Ж.Бодрійяр констатує "кінець репрезентацій, кінець естетики, кінець самого образу у поверхневій віртуальності екранів" [3]. Подібні думки постулює і К.Е.Разлогов, котрий говорить, що ефект реальності аудіовізуального образу стає нині механізмом глобальної фальсифікації, оскільки нові форми екранної комунікації моделюють наші психічні процеси, вторгаючись у наш світ і впливаючи на найтонші ментальні структури [14, 36].

Ж. Бодрійяр говорить про імплзивне насильство, яке породжене планетарною структурою знищення цілей. Це насильство не вкладається у будь-які традиційні схеми вибухового насильства, позаяк обумовлене не розширенням системи, а її насиченням та стисненням. Воно, на думку Ж. Бодрійяра, обумовлене надмірним ущільненням соціального, зарегульованістю системи, перевантаженістю інформаційних і владних мереж та гіпертрофованим контролем, який "блокує всі інтерстиціальні нервові імпульси". У статусі ядерного процесу нині існує телебачення, що, розгортаючись у вигляді ланцюгової реакції, "охолоджує та нейтралізує смисл і енергію подій" [2, 80]. "Імплозія здатна зумовити тяжчі наслідки, ніж сама революція" [2, 110], – говорить Ж. Бодрійяр. Вона руйнує класичні стереотипи сприймання, внаслідок чого реальний світ перетворюється у віртуальний симулякр.

Ж. Бодрійяр запевняє, що вважати еквівалентність знака і реальності основним принципом репрезентації є утопією. Втрата реальності, на зміну якій приходять гіперреальність, зумовлена тим, що "знаки" більше не обмінюються на "означуване", оскільки вони замкнуті на себе. Семіотичне переживання недостовірності світу, яке прочитуємо у "Міфологіях" Р.Барта, Ж. Бодрійяр трансформує в онтологічний вимір. Згідно з Р. Бартом, міфологізація світу відбувається шляхом включення первинних культурних знаків у конотативну систему другого порядку, яка використовує їх первинний зміст як доказ непричетності до будь-яких фальсифікацій. Тим не менше культурний досвід перевантажений паразитарними смислами. Для його опису бартівський термін міф, що використовується на означення хибного, підробного смислу, який функціонує у культурі, Ж. Бодрійяр замінює поняттям "симулякр", обравши загальною тональністю своїх творів меланхолію, як вияв втрати смислу у симулятивних проєктах. Симулякри, які наскрізно резонують дослідницький простір Ж. Бодрійяра, постають в образі злих демонів. Вкрадливо і підступно, пропагуючи торжество омасовлених смаків і банальність повсякдення, вони руйнують культуру, постійно підштовхуючи її до самознищення. Шляхом симуляції агонізуючу реальність заступає постреальність, що пропонує виживання серед уламків культури.

Отже, реципієнт сучасної культури неодмінно потрапляє в естетико-культурну пастку імплізії, що породжує стратегію підміни, імітації, симуляції. Імплозія до непізнаваності трансформує звичні соціальні зв'язки, забезпечуючи триумф знакової культури. Вона є особливим типом світовідчуття, що свідчить про неоміфологізацію світу засобами екранної культури, внаслідок чого відбувається підміна реальності віртуальним симулякром.

Результати дослідження дають змогу не тільки глибше пізнати явище імплізії, а й сприятимуть створенню належної рефлексивної площини для подолання сучасної соціокультурної кризи. Вони підводять до думки про нагальну потребу життєствердної культуротворчості з метою збереження особистісної ідентичності та самоздійснення у просторі національної культури.

Література

1. Барт Р. Мифологии / пер., вступ. ст. и коммент. С. Н. Зенкина. – М. : Изд-во им. Сабашниковых, 2000 / Ролан Барт. – 320 с.
2. Бодрийяр Ж. Симулякри і симуляція / Пер. с фр. В. Ховхун / Жан Бодрийяр. – Київ : Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2004. – 230с.

3. Бодрийяр Ж. Эстетика иллюзий, эстетика утраты иллюзий / Бодрийяр Ж. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rus_organ.narod.ru/bodrijar.htm.
4. Гроф С. За пределами мозга. Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии/Гроф С. – М. : Центр "Соцветие", 1992. – 336 с.
5. Делез Ж. Актуальное и виртуальное /Делез Ж. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://visiology.fatal.ru/texts/deleuze.htm>.
6. Делез Ж. Критика и клиника / Пер. с франц. О.Е. Волчек и С.Л. Фокина. Послесл. и примеч. С. Л. Фокина / Жиль Делез. – СПб. : Machina, 2002. – 240 с.
7. Делез Ж. Марсель Пруст и знаки. Статьи / Пер. с фр., редакция и предисловие Е.Г. Соколова / Жиль Делез. – СПб. : Алетейя, 1999. – 190 с.
8. Делёз Ж. Различие и повторение / пер. с франц. Н.Б. Маньковской, Э.П. Юровской / Жиль Делёз. – М. : ТОО ТК "Петрополис", 1998. – 384с.
9. Маклюэн Г.М. Понимание медиа : Внешние расширения человека / пер. с англ. В. Николаева; Закл. ст. М.Вавилова. – М. / Г.М. Маклюэн : "Канон – пресс – Ц", "Кучково поле", 2003. – 464 с.
10. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма / Н. Б. Маньковская. – СПб. : Алетейя, 2000. – 347 с.
11. Мураками Х. Погоня за вівцею / Пер. з япон. І.П. Дзюби; Худож.-оформлювач І.В.Осіпов / Х. Мураками. – Харків : Фоліо, 2007. – 318с.
12. Огурчиков П.К. Экранная культура как новая мифология. (На примере кино) : автореф. дис. ... докт. культ. наук : 24.00.01/ Огурчиков П.К. – М., 2010. – 35с.
13. Павич М. Семь смертных грехов // Хазарский словарь [Текст] : роман-лексикон в 100 000 слов : мужская версия : пер. с серб. / М. Павич. – СПб. : Азбука-классика, 2005. – 384с.
14. Разлогов К. Э. Экран как мясорубка культурного дискурса / Философия и культура / К. Э. Разлогов // Вопросы философии. – Научно-теоретический журнал. – 2002. – N 8. – С. 24-41.
15. Эко У. Зеркала /Эко У. // Метафизические исследования. – СПб., 1999. – Вып. 11. – С. 218-244.

References

1. Bart R. Mifologii / per., vstup. st. i komment. S. N. Zenkina. – М. : Izd-vo im. Sabashnikovykh, 2000 / Rolan Bart. – 320 s.
2. Bodryiар Zh. Symuliakry i symuliatsiia / Per. s fr. V. Khovkhun / Zhan Bodryiар. – Kyiv : Vydavnytstvo Solomii Pavlychko "Osnovy", 2004. – 230s.
3. Bodriiар Zh. Estetika illiuzii, estetika utraty illiuzii / Bodriiар Zh. [Elektronnyi resurs]. – Rezhim dostupa: http://www.rus_organ.narod.ru/bodrijar.htm.
4. Grof S. Za predelami mozga. Rozhdenie, smert' i transtsendentsiia v psikhoterapii/Grof S. – М. : Tsentr "Sotsvetie", 1992. – 336 s.
5. Delez Zh. Aktual'noe i virtual'noe /Delez Zh. [Elektronnyi resurs]. – Rezhim dostupa: <http://visiology.fatal.ru/texts/deleuze.htm>.
6. Delez Zh. Kritika i klinika / Per. s frants. O.E. Volchek i S.L. Fokina. Poslesl. i primech. S. L. Fokina / Zhil' Delez. – SPb. : Machina, 2002. – 240 s.
7. Delez Zh. Marsel' Prust i znaki. Stat'i / Per. s fr., redaksiia i predislovie E.G. Sokolova / Zhil' Delez. – SPb. : Aleteiia, 1999. – 190 s.
8. Delez Zh. Razlichie i povtorenie / per. s frants. N.B. Man'kovskoi, E.P. Iurovskoi / Zhil' Delez. – М. : ТОО ТК "Петрополис", 1998. – 384с.
9. Makliuen G.M. Ponimanie media : Vneshnie rasshireniia cheloveka / per. s angl. V. Nikolaeva; Zakl. st. M.Vavilova. – М. / G.M. Makliuen : "Kanon – press – Ts", "Kuchkovo pole", 2003. – 464 s.
10. Man'kovskaia N. B. Estetika postmodernizma / N. B. Man'kovskaia. – SPb. : Aleteiia, 2000. – 347 s.
11. Murakami Kh. Pohonia za vivtseiu / Per. z yapon. I.P. Dziuby; Khudozh.-oformliuvach I.V.Osipov / Kh. Murakami. – Kharkiv : Folio, 2007. – 318s.
12. Ogurchikov P.K. Ekrannaia kul'tura kak novaia mifologiia. (Na primere kino) : avtoref. dis. ... dokt. kul't. nauk : 24.00.01/ Ogurchikov P.K. – М., 2010. – 35с.
13. Pavich M. Sem' smertnykh grekhov // Khazarskii slovar' [Tekst] : roman-leksikon v 100 000 slov : muzhskaiia versiia : per. s serb. / M. Pavich. – SPb. : Azbuka-klassika, 2005. – 384s.
14. Razlogov K. E. Ekran kak miasorubka kul'turnogo diskursa / Filosofiia i kul'tura / K. E. Razlogov // Voprosy filosofii. – Nauchno-teoreticheskii zhurnal. – 2002. – N 8. – S. 24-41.
15. Eko U. Zerkala /Eko U. // Metafizicheskie issledovaniia. – SPb., 1999. – Vyp. 11. – S. 218-244.